

- нижніх кінцівок, зовнішніх статевих органів, промежини або в їх поєднанні в умовах короткотермінового перебування в стаціонарі. *Шпитальна хірургія*. Журнал імені Л. Я. Ковальчука. 2018. 3(83), С.5-17.
2. Вакуленко Д.В., Вакуленко Л.О., Кутакова О.В., Прилуцька Г.В. Лікувально-реабілітаційний масаж. Навчальний посібник. К.: Медицина, 2020. 592 с.
  3. Кириенко А. И., Золотухин И. А., Кузнецов А. Н. и др. Отдаленные результаты эндоскопической диссекции перфорантных вен голени при хронической венозной недостаточности. *Ангиология и сосудистая хирургия*. 2007. С. 68-72.
  4. Кирієнко А.І., Золотухін І.А., Юмін С.М., Селіверстів Є.І. Варикозна хвороба нижніх кінцівок у жінок та чоловіків: дані проспективного обсерваційного дослідження СПЕКТР. *Ангіологія та судинна хірургія*. 2012. Том 18, №3. С. 64-67.
  5. Корольчук А.П., Сулима А.С. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту. Вінниця: 2018. 124 с.
  6. Луцевич Е. В., Бершаденко Д.Д. Варикозна хвороба: навчальний посібник системи післявузівської професійної освіти лікарів. ВЕДІ, 2004. 156 с.

АНАЛІЗ ЗМІСТУ ЗАНЯТЬ З ЛФК ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ З ПЕРЕНЕСЕНИМ ІНФАРКТМ МІОКАРДА НА ДИСПАНСЕРНО- ПОЛІКЛІНІЧНОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Козак Іван, Стасюк Роман, Бекас Ольга

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Резюме. Стаття присвячена аналітичному огляду літературних джерел з теми особливості фізичної терапії пацієнтів з інфарктом міокарда на диспансерно-поліклінічному етапі реабілітації.

Summary. The article is devoted to the analytical review of thematic sources from topics of features of physical therapy of patients with myocardial infarction in polyclinic dispensary stage of rehabilitation.

Актуальність проблеми. Прояви клініки інфаркту міокарда мають часте розповсюдження. Останні десятиліття інфаркт міокарду значно «помолодшав» – зросла кількість випадків у людей до 40 років [1]. Він розвивається як захворювання і має різноманітні ускладнення та гострі напади. Має осередок ішемічного некрозу, який росте у розмірах в серцевому м'язі людини [2].

Розпізнати інфаркт міокарда в людини можна за декількома симптомами. Для інфаркту міокарда домінуючою ознакою є інтенсивний за грудиною біль, який носить стискаючий, сковуючий характер. На відміну від стенокардії, біль більш виражений і тривалий, не знімається нітрогліцерином. Зовнішній вигляд

хворого характеризується блідою шкірою, іноді посилюється потовиділення, з'являється задишка [1, 3].

Лікування і реабілітація хворих після ІМ здійснюється двома періодами і поетапно, оскільки це довготривалий і працемісткий процес. Значення фізичної терапії хворих на інфаркт міокарда важко переоцінити на будь-якому етапі реабілітації. Основні принципи застосування засобів та методів фізичної терапії при ІМ – строга індивідуалізація, рання активізація хворого з використанням різних форм лікувальної фізичної культури (ЛФК), комплексність та безпечність. Комплексність та добір адекватних ефективних засобів фізичної терапії на диспансерно-поліклінічному етапі реабілітації залишається актуальним і дискусійним питанням.

Мета дослідження теоретичне обґрунтування алгоритму застосування засобів фізичної терапії у осіб, що перенесли гострий інфаркт міокарда, на диспансерно-поліклінічному етапі реабілітації.

Завдання дослідження: охарактеризувати комплексне застосування різних форм ЛФК на диспансерно-поліклінічному етапі реабілітації.

Метод дослідження: аналіз теоретичних джерел та аналіз форм ЛФК для пацієнтів, що перенесли інфаркт міокарда, на поліклінічно-диспансерному етапі.

Результати дослідження та їх обговорення. Інфаркт міокарда (ІМ) – це форма ішемічної хвороби серця людини. За визначенням І.М. Григуса [1], ІМ – це некроз окремих ділянок серцевого м'яза на ґрунті гострої ішемії, яка виникає в результаті невідповідності коронарного кровообігу потребам міокарда. Найчастішим фактором ризику ІМ є стенокардія, особливо нестабільні (прогресуючі) її форми. На сьогодні, Міністерством охорони здоров'я та редколегією розроблено уніфіковані протоколи щодо надання медичних та реабілітаційних послуг після перенесеного інфаркту міокарда [4, 5]. Нині переконливо доведений позитивний ефект від застосування засобів фізичної терапії, що визначається їх стимулюючою дією на адаптаційно-приспосувальні функції організму, відновлювальні процеси тощо. При цьому суттєва перевага чинників фізичної терапії перед медикаментозною – це відсутність алергізації організму, побічних проявів, а також звикання. Аналіз ефективності реабілітаційних програм, що включають фізичні вправи, представлений у спеціальній літературі, свідчить про зниження смертності від інфаркту при їх реалізації [1, 5].

Лікування післяінфарктних хворих відбувається комплексно і довготривало. Незалежно від періоду та етапу реабілітації слід застосовувати фізичні навантаження аеробного спрямування. Строга індивідуалізація об'єму та інтенсивності фізичних навантажень, рухового режиму пацієнта, дозволяє покращувати адаптаційні функції серцево-судинної системи та забезпечувати вторинну профілактику ІМ.

Диспансерно-поліклінічний етап є завершальним у неперервному реабілітаційному процесі реконвалесцентів. Завданнями ЛФК під час цього етапу є: максимально можливе відновлення функції ССС; підвищення

толерантності до фізичних навантажень; вторинна профілактика ІХС; відновлення та збереження відновленої працездатності і повернення до професійної діяльності; часткова чи повна відмова від медикаментозної терапії; покращення якості життя хворого. Програми ЛФК будують залежно від функціонального класу (ФК) пацієнта (Таблиця 1) [1].

Таблиця 1

Регламентация застосування ЛФК у осіб, що перенесли гострий інфаркт міокарда на на диспансерно-поліклінічному етапі реабілітації

ФК	Режим рухів	Тривалість заняття	ЧСС максимальна
I ФК	тренувальний	30-40 хв	140 уд./хв
II ФК	щадно-тренувальний	До 30 хв	130 уд./хв
III ФК	щадно-тренувальний	До 20 хв	110 уд./хв
IV ФК	щадний	До 15 хв	90-100 уд./хв

Найкращою формою ЛФК є тривала ходьба різної інтенсивності. Для збільшення навантаження спочатку потрібно подовжити дистанцію, а потім збільшувати інтенсивність ходьби; для зменшення навантаження, навпаки, спочатку знижувати темп ходьби, а потім дистанцію.

Правила ходьби: одяг і взуття мають бути вільними і відповідати погоднім умовам; дихання під час ходьби має бути рівномірним, вдих на 3-4 кроки, видих на 4-6; не розмовляти; при ходьбі тримати правильну поставу, рухи руками вільні.

Темп ходьби може бути повільний (70-80 кр/хв) , помірно прискорений (до 100 кр/хв) і швидкий – 120-130 кр/хв. Це буде, відповідно, 3-3,5 км/год, 3,5-4 км/год, 4,5-5 км/год.

Програма дозованої ходьби залежить від рівня функціонального стану ССС. Для осіб I ФК рекомендований темп ходьби 110 кр/хв, можлива швидка ходьба 2-3 хв, біг – 1-2 хв; для осіб II ФК – темп до 110 кр/хв, 2-3 хв ходьба в темті 120-130 кр/хв, 1-2 хв біг в помірному темпі; для осіб III ФК ходьба в середньому темпі до 90 кр/хв, біг протипоказаний; для осіб IV ФК – темп ходьби не більше 70-80 кр/хв.

Навантаження треба збільшувати поступово – на початку тренувань темп дозованої ходьби і ЧСС повинні мати 60-70% від порогової величини показників, через три тижні регулярних занять – підвищуватися до 80-90% при ЧСС не більше 100-120 уд/хв.

Варіантом дозованої ходьби є піднімання по сходах, що може здійснюватися в повільному темпі – 1 сходинка протягом 3-4 с, швидкому – 1 сходинка за 1 с і середньому. Способи пересування сходами: приставним кроком на кожній сходинці – для IV ФК; приставним кроком на кожній 3-4 сходинці – для III ФК, звичайним перемінним кроком – для I-II ФК.

На диспансерному етапі реабілітації застосовують лікувальну гімнастику у залах ЛФК груповим і малогруповим методами, яка має відповідати програмі фізичної терапії кардіологічного пацієнта.

Після річного курсу хворим рекомендують самостійно продовжити тренування в домашніх умовах або заняття у групах здоров'я за місцем проживання. Один раз у 4-6 місяців хворих направляють на консультацію до кардіолога та фізичного терапевта для перевірки і корекції навантаження.

Висновки. Поліклінічно-диспансерний етап реабілітації для осіб, що перенесли гострий інсульт, характеризується розширеним діапазоном застосованих форм і методів фізичної терапії у комплексі з лікувальним харчуванням.

Важливою умовою ефективності засобів фізичної терапії, зокрема ЛФК, на диспансерно-поліклінічному етапі реабілітації, є регулярність адекватних функціональному стану пацієнта фізичних навантажень переважно аеробного спрямування. Рекомендованими є регулярні навантаження циклічного характеру на свіжому повітрі – піші і лижні прогулянки, лікувальна ходьба і теренкур, скандинавська ходьба, плавання. Тривалість та інтенсивність занять визначається функціональним класом кардіологічного пацієнта за його функціональним станом ССС. Тривалість і величину навантаження контролювати за показниками роботи серця та самопочуттям.

Список використаних джерел:

1. Григус І.М., Брега Л. Б. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2018. 268 с. URL: <http://surl.li/axdrr>
2. Основи фізичної реабілітації / А. Магльований, В. Мухін, Г Магльована. Львів, 2006. 150 с.
3. Порада А.М., Солодовник О.В., Прокопчук Н.Є. Основи фізичної реабілітації: Навч. посібник. 2-е вид. К.: Медицина, 2008. 248 с.
4. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST: *Наказ МОЗ України* від 02.07.2014р. №455. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0455282-14#Text>
5. Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації (УКПМД) «Гострий коронарний синдром без елевації сегмента ST». URL: <http://surl.li/beweq>

СИСТЕМА КАРДІОРЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ВАЖКИМИ УРАЖЕННЯМИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Кравчук Ольга, Атаманчук Лілія, Бекас Ольга
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Резюме. У статті означено місце фізичної терапії у системі медичної реабілітації пацієнтів після інфаркту міокарда. Обґрунтовано використання